

Anul internațional al copilului

Elogiu modestiei

Sintem în Anul internațional al copilului. Teatrele noastre și-au asumat răspunderi sporite în privința educării, pe multiple planuri, a tinerelor generații. Dintre ele, teatrele de păpuși și marionete acoperă cea mai mare parte a activității desfășurate de slujitorii scenei, în legătură cu formarea personalității copilului. Aprecîind talentul și hărnicia artiștilor păpușari, prezentăm, începînd cu acest număr al revistei, cîteva portrete ale celor care, prin munca lor plină de entuziasm și dăruire, contribuie la înflorirea mișcării noastre păpușărești, la înnoirea și diversificarea mijloacelor de expresie ale acestei arte.

Modestia — această mare necunoscută — e, de fapt, putere. Puterea de a te privi pe tine mai sever decît îi privești pe alții. Puterea de a fi mai generos cu ceilalți decît cu tine însuși. Modestia mai este decență și pudoare.

Dar modestia este și, fără îndoială, una dintre coordonatele scenei „mici”, construită mai cu seamă pentru „cărnicii”, cu personaje de dimensiuni reduse, cu realizatori aproape anonimi. Și, poate, tocmai această modestie dă un plus de frumusețe indeletnicirii.

În susținerea afirmațiilor noastre, un prim argument: Aneta Forma-Christu, profesionistă excepțională, actriță minuitoare la Teatrul de păpuși din Constanța. A venit

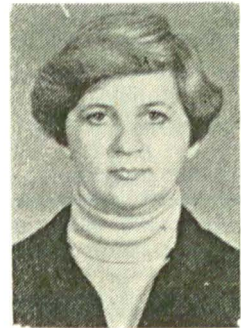

aici cu mulți, mulți ani în urmă, dintr-o localitate mărunță, dar cu unme de rezonanță — Tulza. O adolescentă care abia terminase liceul, dar era hotărîtă să devină utilă. Văzuse cîteva spectacole pe scena „mică”, de curînd creată în marele oraș portuar. O fascinaseră poezia învîluitoare și zborul visului, care păreau aici palpabile, concrete. Și iubea copiii. S-a înscris la un curs de minuitori și s-a dovedit mai silitoare, mai pasionată decît alții. La 18 ani — neîmplîniți — era actriță, debutînd în prințul Carabas din *Motanul încălțat*. La început, a interpretat patru, cinci, chiar șase roluri, în același spectacol. Ca să învețe — spunea ea. Curînd, meșteșugul sa făcut virtuozitate. „Pe mîna” Anetei Forma-Christu, păpușile căpătau o viață uluitoare, o individualitate proprie și erau în stare de cele mai incredibile mișcări, gesturi și atitudini.

Cu o sete neostoită de studiu și iubindu-și pătimaș munca, a mers mai departe, cu roluri grele, purtînd mesajul spectacolului. De la imitație a ajuns la creație originală, de la naturalism la metaforă și simbol. Copilul din stele a emoționat prin trăire sinceră. Micul prinț s-a împus prin forța de sintetizare a interpretei,

prin știința ei de a da chip gândirii abstracte. Prințesa din *Povestea porcului* este o prezență simbolică. Curașul șoricel care salvează o păpușă și alte personaje din aceeași perioadă entuziasmau prin fidelitate față de sursa inspirației.

22 de ani de muncă neobosită. Peste 80 de personaje create. Nenumărate elogii de la mari personalități: S. Obraztsov, Jean Pucget, Nelly Fairise. Prezență remarcată la Festivalul de teatru experimental de la Nancy, la Paris, în Polonia. Premii de interpretare la Zagreb, la Piatra Neamț, la Bacău... Totuși, Aneta Forma-Christu mărturisește că-i vine greu să creadă că toate aceste omagii sînt meritate, deoarece consideră că mai are mult de învățat de la regizorii cu care lucrează, de la colegi și mai ales de la... păpuși. Cine a văzut personajele însuflețite de ea, cu greu le poate uita. Toate sînt de un firesc desăvîrșit și, paradoxal, de o putere de seducție aproape magică. Imobilitate de personalitate interpretatei, a cărei notă dominantă este modestia.

Al doilea argument: Ida Grumaz, pictor scenograf al Teatrului de păpuși din Baia Mare.

După foarte bune studii de specialitate în Capitală, tînăra pictoriță pornea în viață cu certitudine și cu visuri. Putea s-o ia pe orice

drum. Dar s-au întors în țara de comori a Maramureșului. Aici, a poposit pe scena păpușilor; a adus cu ea culorile munților și ale pădurilor, ale penelor de până ce împodobesc clopurile maramureșene, dungile cerșilor și ale straițelor, desenele create în lemn, urzite în crește și în ștergare.

Așa s-au născut decorurile și personajele din *Punguța cu doi băni*, din *Flintă și-un cal roșu*, din *Stan Pășitul*, din *Ariciul albastru*. Așa s-au născut spațiile din *Harap-Alb*, în care verdele moare în tonuri îngălbenite sau ruginii și în care albastrul circularului se revărsă peste porți și peste arcade de culoarea spicului răscopt.

În *Capra cu trei iezi*, scenografia de inspirație folclo-

rică a Ildi Grumaz atinge valori deosebite, lezii, lucrăți din straițe, se idătură caprei-mame și suratelor ei, supradimensionate, cu trupuri confecționate din cerșă. Capetele, din lemn cioplit, precum modelul caprei din alăturile țărănești ale sărbătorilor de iarnă. În simfonie de tonuri naturale — albe și alb-gri — aceste personaje se adună și se despart, se prind în bore, se leagănă în descințec sau boțec. Aici, scenografia înseamnă atmosferă. Înseamnă un nou ritm, noi reliefuri date narațiunii dramatice. Înseamnă tălmăcirea sensurilor existente în poveste și în poeziile populare ce i s-au integrat.

Rafinamentul formelor și al culorilor încintă și în spectacole situate în afara lumii basmului românesc :

Povestiri din Pentameron, Patria, Sufletele. În acest din urmă basm, adaptat după Klemens Brentano, scenografia a mers pe urmele păpușilor din vremea autorului, așadar, din epoca romantismului german. Figurine delicate și grațioase plutesc într-un cadru adecvat, realizând fantasticul.

Niciodată mulțumită de ceea ce face, știind doar că posibilitățile genului sînt nelimitate, Ida Grumaz e într-un veșnic neastimpăr, într-o necontentită căutare.

În anul dedicat lor, copiilor, aceștia vor afla și vor povesti multe despre Aneta Fornea-Cristu și despre Ida Grumaz. Ar fi cel mai înalt elogiu adus artei și modestiei lor.

Sanda Diaconescu

Cu regret trebuie să remarc un fapt — și anume, că această inițiativă începe să fie devorată de vechi și, vai, binecunoscuta metelne. Începem să mă tem că așa va fi, din clipa în care am înțeles că o *viziune regizorală unitară*, deși greu de realizat la impactul cu fiecare individualitate poetică în parte, este absolut necesară și ar putea constitui chiar unul dintre pilonii acestei extraordinare aventuri spirituale. Cînd spun „viziune unitară”, nu mă gîndesc la nici un fel de șablon, ci la o idee unificatoare, la o seriozitate și o profesionalitate profitabilă pentru toată lumea; și pentru actori, și pentru poet, și pentru public, bineînțeles, și pentru eventualul sau eventualii regizori; tineri, aș fi înclinat să cred, pentru că mi se pare (și mi se pare) că o asemenea inițiativă solicită un procent ridicat de mobilitate spirituală și de prospețime. Am avut, la un moment dat, impresia că nucleului foarte restrîns de animatori — des-

TEATRUL DE POEZIE

Poezie populară

de instabil și acesta, după cum se vede — i s-ar putea adăuga, cu fiecare nou spectacol, alți entuziaști ai poeziei și ai teatrului de poezie, că numeroșii spectatori tineri prezenți înseamnă că genul și-a și constituit publicul ideal: constant, activ și exaltat, uneori.

Poezia populară a fost, însă, o mare decepție; se confirmă că improvizatia, superba ori neglijenta improvizatie, este „viziunea” definitorie a acestui teatru, că eventualul regizor nu va apărea, că totul va rămîne în seama invitațiilor ocazionale și, mai ales, a minunaților actori, artiștii celor cinci minute de interpretare ale fiecăruia, și numai alții, că această rampă de lansare a unei noi configurări a relației poezie-teatru, acest laborator de valorificare a inepuizabilei bogății de talente tinere și a poli-

valenței creatorilor consacrați este foarte departe de a fi ceea ce-mi imaginasem și crezusem, la început, că este.

Pentru că e decepționant să vezi un așa-zis „spectacol” de poezie populară maltratată într-un colaj de recitări (chiar ducă unele excepționale: Ruxandra Sireteanu, Ion Caramitru — versiune aromână a „Mioriței”), să asculți banalitățile cutărui asistent universitar, debitate de dragul unei „disenții colobviale”. Pentru că e și mai decepționant să aștepti zeci de minute vizionarea unui film TV dedicat de Călina Ralea etnografului Harry Brauner și, pînă la sosirea specialiștilor care să resincronizeze imaginea cu sunetul, să „umpli timpul” cu lecturi întâmplătoare. E decepționant să te pregătești pentru o seară de poezie Ioan Alexandru (anunțată de două luni !) și să îți se ofere o improvizatie, pe alocuri, lamentabilă. Dar, poate că toate acestea nu sînt decît accidente? — mă încapăținez să sper.

Doru Mielcescu